

Ympäristöministeriö
Kirjaamo
kirjaamo.ym@ymparisto.fi

Viite: Ympäristöministeriön lausuntopyyntö YM 6/500/2015, 16.9.2015

LAUSUNTO HALLITUKSEN ESITYKSESTÄ MAANKÄYTTÖ- JA RAKENNUSLAIN MUUTTAMISESTA

Yva ry haluaa antaa seuraavan lausunnon MRL:n muuttamisesta. Yva ry on vuonna 1994 perustettu yhdistys, joka toimii yhdyssiteenä ja keskustelufoorumina ympäristövaikutusten arvioinnin parissa toimivien kesken.

MRL:n muuttamisen tarkoituksena on poistaa maakuntakaavojen ja kuntien yhteisten yleiskaavojen vahvistusmenettely. Kaavojen vahvistusmenettelystä on luovuttu asteittain alkaen 1970-luvun ensimmäisistä delegoinneista kuntatasolle ja 1980-luvun lopun vapaakuntakokeilusta. Nyt on tämä kaavojen vahvistusmenettelystä luopuminen on tarkoitus saattaa loppuun myös maakuntakaavojen ja kuntien yhteisten yleiskaavojen osalta.

Tässä lausunnossa käsitellään erityisesti maakuntakaavoitusta, mutta näkökohdat koskevat soveltuvien osin myös kuntien yhteistä yleiskaavaa erikseen siitä mainitsematta.

Muuttuvien menettelytapojen osalta on tarpeen varmistaa valtion viranomaisten osallistumismahdollisuus kaavoitukseen koko kaavoitusprosessin ajan. Tällöin keskeisessä asemassa ovat kaavoituksen aloitusvaiheen viranomaisneuvottelut. Maankäyttö- ja rakennusasetuksen 11 §:n mukaan viranomaisneuvottelu järjestetään sekä kaavoituksen aloitusvaiheessa että kaavaehdotusvaiheessa. Neuvotteluihin on tärkeä kutsua ELY-keskuksen ja tunnistettujen muiden viranomaisten, joiden toimialaa kaava saattaa koskea, lisäksi myös kaikki asianomaiset ministeriöt. Ministeriöt ovat tähän asti osallistuneet maakuntakaavoitukseen vasta vahvistusvaiheessa, kun ympäristöministeriö on pyytänyt niiden lausunnon maakuntakaavasta. Nyt ministeriöiden olisi osallistuttava jo heti maakuntakaavoitukseen ryhdyttäessä. Mikäli nykyinen lainsäädäntö ei turvaa riittävästi valtion viranomaisten osallistumisvelvoitetta (tai -mahdollisuutta), niin maankäyttö- ja rakennuslakia tai -asetusta on täydennettävä tältä osin. Vaikutusten arvioinnin kannalta on keskeistä, että kaikki keskeiset osalliset ovat mukana kaavoitusprosessissa heti alusta lähtien.

Nykyisin valtiovalta vahvistaa maakuntakaavat, jolloin valtion osallistumismahdollisuudet on ainakin turvattu maakuntakaavoituksen loppuvaiheessa. Vahvistusmenettelystä luovuttaessa on tärkeätä, että kaikilla valtion viranomaisilla on hallintovalitusmahdollisuus. Tätä edellyttävät niin valtakunnallisten alueidenkäyttötavoitteiden turvaaminen kuin SOVA-

direktiivin johdosta maankäyttö- ja rakennuslakiin sisältyvän 9 §:n vaikutusten selvittämiskaavojen toteutumisen varmistaminen.

MRL:n muutoksessa ei hallituksen esityksen mukaan sinänsä muuteta, ei paranneta eikä heikennetä kaavojen vaikutusten arviointia. Maakuntakaavojen ja kuntien yhteisten yleiskaavojen vaikutusten arviointia koskevat nykyiset säännökset jäävät tältä osin voimaan. Mutta kaavoitusmenettelyn muuttuminen saattaa kuitenkin heikentää valtakunnallisten intressien huomioonottamista ja vaikutusten arvioinnin laadun tasoa. Koska maakuntakaava on se keskeisin kaavataso, jolla valtakunnalliset ns. valtion intressit otetaan huomioon ja toteutetaan, tulee jatkossa varmistaa valtion osallistuminen edelleen näiden intressien toteutumiseen ja vaikutusten arviointiin.

Valtiovallan keskeisin instrumentti ohjata maankäyttöä ja rakentamista ovat lakimuutoksen jälkeen valtakunnalliset alueidenkäyttötavoitteet (VAT). Maankäyttö- ja rakennuslain 24 §:n 2 momentissa on vaatimus, että mm. maakunnan suunnittelussa on huolehdittava VAT:n huomioon ottamisesta siten, että edistetään niiden toteuttamista. Tämä vaatimuksen toteutumisen varmistaminen ja seuranta on keskeisin valtiovallan tehtävä maakunnan suunnittelussa. Maakuntakaavan VAT-vaikutusten arviointi on tehtävä huolellisesti. Lakimuutos saattaa edellyttää myös VAT:n sisällön edelleen selkiyttämistä ja ohjausvaikutusten kehittämistä. Keskeistä on, että VAT:n kautta edelleen on turvattavissa tasapuolisesti maakunnan tasoa laajemmat ja valtion kautta valvottavat intressit ja otettavissa huomioon ylimaakunnalliset vaikutukset.

Yva ry pitää tärkeänä varmistaa kaikkien ao. viranomaisten riittävät resurssit, jotta viranomaiset pystyvät tosiasiallisesti osallistumaan maakuntakaavoitukseen. Vahvistusmenettelystä luopuminen lisää myös painetta asukkaiden ja muiden osallisten entistä suurempaan osallistumiseen, minkä johdosta on tarvetta lisätä osallisten riittävää tiedonsaantia maakuntakaavoituksesta heidän osallistumismahdollisuuksien turvaamiseksi.

Yva ry:llä ei ole huomauttamista hallituksen esityksestä maankäyttö- ja rakennuslain muuttamiseksi, mikäli edellä mainitut näkökohdat valtiovallan osallistumisesta, valitusmahdollisuuksista ja VAT:n ohjausvaikutusten parantamisesta otetaan huomioon.

Yva ry osallistuu mielellään vaikutusten arvioinnin kehittämistä koskevaan lainsäädäntötyöhön.

Päivi A. Karvinen
Yva ry:n puheenjohtaja

Lisätietoja:

Gilbert Koskela, 041 435 0408, gilbert.koskela@gmail.com